

Marian Pastuszko

Post eucharystyczny

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawnohistoryczny 29/1-2, 185-201

1986

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KS. MARIAN PASTUSZKO

POST EUCHARYSTYCZNY

Treść: Wstęp. — 1. Prawo dawne. — 2. Kodeks Prawa Kanonicznego Benedykta XV. — 3. Piusa XII Konstytucja *Christus Dominus* z 6 stycznia 1953 r. i Kongregacji św. Oficjum Instrukcja *Constitutio Apostolica* z tego samego dnia. — 4. Pawła VI Motu proprio *Pastorale munus* z 30 listopada 1963 r. i Deklaracja Kongregacji św. Oficjum z 10 stycznia 1964 r. — 5. Pawła VI norma ogólna na temat postu eucharystycznego ogłoszona na Soborze Watykańskim II. — 6. Norma dla niektórych grup osób w Instrukcji *Immensae caritatis* z 29 stycznia 1973 r. Kongregacji Sakramentów. — 7. Kodeks Prawa Kanonicznego Jana Pawła II, Zakończenie.

Wstęp

Od lat pięćdziesiątych naszego stulecia post, który obowiązuje wiernych przyjmujących Komunię świętą, jest często przedmiotem zainteresowania kanonistów i teologów, ponieważ są wydawane w tym czasie coraz to nowe przepisy na ten temat.

Celem niniejszego artykułu jest przedstawienie normy odnośnie do postu eucharystycznego zawartej w kan. 919 Kodeksu Jana Pawła II. Jednak nie chcemy ani nie możemy zapomnieć, jak się to jeszcze do niedawna pościło. Dlatego najpierw przyjrzymy się poszczególnym etapom łagodzenia postu eucharystycznego.

1. Prawo dawne

Chrystus Pan podał Komunię świętą Apostołom pod koniec ostatniej z nimi Wieczerzy (Łk 22, 20; Mt 26, 28), a więc bez zachowania przez nich postu. Zatem post eucharystyczny nie jest z ustanowienia Bożego. Nie był też znany w czasach apostoelskich i zaraz poapostoelskich, ponieważ pierwsi chrześcijanie zbierali się na agapy, to jest, posiłek, z którym było połączone „Łamanie Chleba”, a więc sprawowanie Eucharystii i przyjmowanie Komunii świętej.

Ale już w 393 r. synod w Hipponie, a w 397 synod w Kartaginie zakazują sprawowania sakramentu ołtarza tym kapłanom, którzy nie zachowują postu (nie są *ieiuni*). Wówczas znano tylko jeden wyjątek od normy nakazującej post, mianowicie w Wielki

Czwartek można było celebrować Mszę świętą po spożyciu posiłku, a to na pamiątkę Ostatniej Wieczerzy¹.

Zwyczaj dopuszczający nie stosować się do postu przy sprawowaniu Mszy świętej w W. Czwartek powoli zanikł, a przyczynił się do tego Synod Konstantynopoliński z r. 692².

Gracjan (†1158/1159) powołuje się na dłuższą wypowiedź św. Augustyna (354—430) posłaną Januariuszowi, żeby wykazać, iż post eucharystyczny obowiązuje w całym Kościele i jest pochodzenia apostołowskiego. Zaś racją zachowania postu jest cześć należna Eucharystii, która wymaga, by nie przyjmowano innych pokarmów przed przyjęciem Ciała Chrystusa³.

Pap. Innocenty III (1198—1216) ubocznie wspominał o poście eucharystycznym, mianowicie zabraniając wypicia ablucji po obmyciu kielicha temu kapłanowi, który będzie ponownie celebrował Mszę świętą w tym samym dniu⁴. Dlatego bowiem Papież zakazuje wypicia ablucji, bo należy zachować post eucharystyczny.

Dekretal Innocentego III miał na uwadze Pap. Marcin V (1417—1431) stwierdzając na soborze w Konstancji, że to święte kanony i przyjęty zwyczaj domagają się, by celebrans nie sprawował Mszy świętej po spożyciu posiłku, a wierny — nie przyjmował Komunii świętej, jeśli nie jest na czczo, chyba że w przypadku choroby lub innej konieczności, gdy Kościół zwalnia z postu eucharystycznego⁵.

Od Soboru Trydenckiego (1543—1563) przy nauczaniu katechizmu powszechnie przypomina się, że być na czczo przed Mszą świętą czy Komunią świętą, to znaczy, nie jeść ani nie pić od północy dnia poprzedniego.

2. Kodeks Prawa Kanonicznego Benedykta XV

Kodeks ten zawierał dwa kanony na temat postu eucharystycznego. Jeden z nich, kan. 858 § 1 i § 2 normował sprawę postu

¹ Can. 28 conc. Tipponensis, can. 29 conc. Carthaginensis Mansi, III, 923, 885. PL t. I, col. 1296: Bruns H. Th. *Canones Apostolorum et conciliorum veterum saeculorum IV—VII*, 2 voll. Berolini 1839, t. I, p. 138.

² P. Gasparii, *Tractatus canonicus de sanctissima Eucharistia*, vol. I, Parisiis — Lugduni 1897, n. 426, p. 304.

³ c. 54 D. II de cons.

⁴ c. 5 X III, 41.

⁵ Const. *In eminentis*, 22. febr. 1418: „...quod huiusmodi sacramentum non debet confici post coenam, neque a fidelibus recipi non ieiunis, nisi in casu infirmitatis, aut alterius necessitatis a iure vel Ecclesia concesso, vel admissio”: Fontes, vol. I, n. 44, p. 57.

⁶ *Catechismus ex Decreto SS. Concilii Tridentini ad parochos Pii*

eucharystycznego obowiązującego wiernych świeckich, zaś drugi, kan. 808, dotyczył kapłanów celebrujących Mszę świętą.

Kan. 858 § 1 i § 2

Praktyka postu eucharystycznego przyjęta w życiu wiernych w ciągu wielu stuleci Kościoła została ujęta w normy prawne KPK z 1917 r. Według tych norm wszystko, cokolwiek człowiek przyjmie po północy w formie pokarmu czy napoju, chociażby to było lekarstwo, łamie post eucharystyczny. Tzw. *parvitas materiae* nie miała tu zastosowania.

Post eucharystyczny nie obowiązywał tylko w niebezpieczeństwie śmierci, bez względu na przyczynę tego niebezpieczeństwa oraz w potrzebie zabezpieczenia Najświętszego Sakramentu. Chodziło o to, aby Eucharystia nie dostała się w ręce takich, którzy znieważą Najświętszy Sakrament i o to, by Eucharystia nie została zniszczona w czasie pożaru.

Chorzy mogli przyjąć Komunię świętą nie będąc na czczo od północy z racji spożycia lekarstwa lub czegoś w postaci płynu, ale tylko wówczas, gdy chorowali już od miesiąca i nie było nadziei na ich szybkie wyzdrowienie⁷. Jednak w każdym przypadku winni byli poradzić się spowiednika, który pozwalał im przyjąć Komunię świętą po spożyciu przez nich lekarstwa lub wypiciu płynu, ale tylko raz lub dwa razy w tygodniu.

Zgodnie z kan. 247 KPK z 1917 r. dyspensy od postu eucharystycznego udzielała Kongregacja św. Oficjum, co świadczy o wadze, jaką Stolica Apostolska przywiązywała do przestrzegania prawa o poście eucharystycznym. Od 1923 r. takie dyspensy były udzielane częściej⁸.

Kan. 808

W kan. 808 KPK z 1917 r. polecał kapłanowi, który miał zamiar sprawować Mszę świętą, aby od północy był na czczo, to znaczy, nic nie jadł ani nie pił.

Od te, normy dopuszczano pewne wyjątki w praktyce życiowej.

1. Dla dokończenia Mszy świętej, gdyby np. po wypiciu dru-

V Pont. Max. iussu editus, Typis Seminarii Patavihi. Gregoriana edidit 1930, pars II, n. 58, p. 207. Cfr *Benedictus XIV*, Ep. *Quadam*, 24 mart. 1756: *Fontes*, vol. II, n. 439, p. 515.

⁷ *Comm. Interpr.* 24 Novembris 1927: *Utrum mensis, de quod in can. 858 § 2 mathematice sumendus sit, an potius moraliter*; R. *Negative ad primam partem: affirmative ad secundam: Ochoa X., Leges Ecclesiae*, vol. I, col. 915, n. 793.

⁸ *Zob. S. C. de Sacramentis*, 29 martii 1926 r.: *ad septennium: S. C. de Sacramentis*, 15 decembris 1936; X. *Ochoa, Leges Ecclesiae*, vol. I, n. 695, col. 820; n. 1356, col. 1780.

giej Postaci z Kielicha celebrans zauważył, że wypowiedział słowa konsekracji nad zepsutym winem, które nie może być odpowiednią materią, albo gdyby celebrans zachorował w czasie sprawowania Mszy świętej już po konsekracji Postaci. W takich okolicznościach inny kapłan mógł dokończyć sprawowanie Mszy świętej, jakkolwiek nie był na czczo.

2. Dla zakonsekrowania Wiatyku potrzebnego do zaniesienia choremu, o ile nie można odłożyć na później zaopatrzenia chorego na drogę do wieczności.

3. Dla uniknięcia zgorszenia. Takie zgorszenie mogłoby powstać, gdyby kapłan będąc już przy ołtarzu w celu sprawowania Mszy świętej, przypomniał sobie, że nie jest on na czczo, i odszedł od ołtarza na oczach zdumionych tym wiernych.

4. Neoprezbiter, który przez roztargnienie złamał post eucharystyczny, mimo to mógł sprawować Mszę świętą.

**3. Piusa XII Konstytucja *Christus Dominus* z 6 stycznia 1953 r.
i Kongregacji św. Oficjum Instrukcja *Constitutio Apostolica*
z tego samego dnia**

Post eucharystyczny ustanowiony kan. 808 i kan. 848 KPK z 1917 r. był podejmowany przez wiernych ze zrozumieniem. Nie znaczy to jednak, że nie mieli oni trudności z zachowaniem tego postu. Chodzi szczególnie o niektóre grupy osób. Kapłani w niedziele i święta często od wczesnych godzin rannych pracowali, ale Mszę świętą celebrowali dopiero w południe lub też binowali czy nawet trynowali. Misjonarze niekiedy odbywali dalekie i nużące podróże zanim przystąpili do złożenia Najświętszej Ofiary. Wielu wiernych chorych, młodzieży, dzieci przyjmowało Komunię świętą dopiero w godzinach późniejszych. Dla tych wszystkich, ale także dla innych, pozostawanie na czczo od północy do czasu przyjęcia Komunii świętej nie było wcale łatwe. Biskupi całego świata, wiedząc, że post eucharystyczny stanowi dla wielu przeszkodę co do przyjmowania Komunii świętej, prosili Stolicę Apostolską o pewne złagodzenie dyscypliny postnej, zwłaszcza że i warunki życia zmieniały się na niekorzyść ludzi.

W takich okolicznościach Pap. Pius XII (1939—1958) wydał nowe prawo dotyczące postu eucharystycznego. Uczynił to w konstytucji *Christus Dominus* z 6 stycznia 1953 r.⁹ W tym samym dniu Kongregacja św. Oficjum opublikowała instrukcję *Constitutio Apostolica*¹⁰, w której autentycznie zinterpretowała nowe pra-

⁹AAS 45 (1953) 15—24.

¹⁰ AAS 45 (1953) 47—51.

wo odnośnie do postu eucharystycznego¹¹. A prawo to postanowiło:

1. Woda naturalna, to znaczy bez żadnego dodatku, nie łamie postu eucharystycznego.

2. Chorzy, tak kapłani, jak i wierni świeccy, chociażby nie przebywali w łóżku, mogą przed Mszą świętą czy Komunią świętą przyjąć lekarstwo stałe względnie jakikolwiek napój niealkoholowy czy sporządzony na alkoholu, jako lekarstwo, nie jako posiłek, ale za radą spowiednika, niekoniecznie własnego.

3. Kapłani zdrowi celebrujący Mszę świętą:

- 1) w godzinach późniejszych, tj. po 9 rano,
- 2) po dokonaniu ciężkiej pracy duszpasterskiej,
- 3) po przejściu dłuższej drogi, tj. pieszo ok. 2 km. mogą napić się nawet więcej niż raz, na godzinę przed Mszą świętą, byle nie alkoholu.

4. Binujący lub trynujący mogą spożyć ablucję z wody, bo ta nie łamie postu eucharystycznego, a przez zapomnienie także z wina.

5. Celebrujący po południu mogą spożyć posiłek na trzy godziny przed Mszą świętą, a napój mogą przyjąć na 1 godz. przed Mszą świętą.

6. Wierni, także nie chorzy, którzy z powodu poważnej niewygody, tj.

- 1) w późniejszej godzinie, a wcześniej nie mogą być u Komunii świętej,
- 2) po wyczerpującej pracy,
- 3) po odbyciu dłuższej drogi — za radą spowiednika mogą napić się, byle nie alkoholu na 1 godz. przed Komunią świętą¹².

Przepisy o poście eucharystycznym ustalone konstytucją *Christus Dominus* znacznie łagodziły przepisy dotyczące postu eucharystycznego i ułatwiały przyjmowanie Komunii świętej, ale też stwarzały nieco trudności w praktyce, skoro przed południem w określonych okolicznościach należało pościć jedną godzinę, zaś po południu — trzy godziny, a jeśli chodzi o chorych, w ogóle nie powiedziano dokładnie, na jak długo przed Mszą świętą czy Komunią świętą mogą przyjąć lekarstwo.

Trudnościom tym nieco zaradził i dyscyplinę postu eucharystycznego bardziej uprościł Pap. Pius XII w motu proprio *Sacram. Communionem* z 19 marca 1957 r. stawiając nowe zasady.

1. Czas postu eucharystycznego tak dla kapłanów przed Mszą świętą jak dla wiernych przed Komunią świętą, tak przed po-

¹¹ Conte a Coronata M., *De nova disciplina ieiunii eucharistici et de missis vespertinis*, Romae 1953, p. 22.

¹² Zob. przypis 9 i 10.

łudniem jak po południu, ogranicza się do trzech godzin dla pokarmu stałego oraz napoju alkoholowego i jednej godziny dla napoju niealkoholowego.

2. Taki post winni zachować także sprawujący Mszę świętą lub przyjmujący Komunię świętą o północy lub wcześniej rano.

3. Chorzy jakkolwiek nie leżą, mogą przyjmować napój niealkoholowy i lekarstwo w płynie lub w stanie stałym, bez żadnych ograniczeń co do czasu przed Mszą świętą lub przyjęciem Komunii świętej¹³.

4. Pawła VI Motu proprio *Pastorale munus* z 30 listopada 1963 r. i Deklaracja Kongregacji św. Oficjum z 10 stycznia 1964 r.

Zmiany w przepisach dotyczących postu eucharystycznego dokonane w czasie pontyfikatu Pap. Piusa XII były tak znaczne, że niewielu miało śmiałość myśleć o możliwości dalszych uproszczeń w tych przepisach, by ułatwić sprawowanie Mszy świętej czy przyjmowanie Komunii świętej. Tymczasem Pap. Paweł VI (1963—1978) zaraz na początku swej służby Kościołowi na tym stanowisku, bo 30 listopada 1963 r. w motu proprio *Pastorale munus*, I, 3 przyznał biskupom ordynariuszom uprawnienie zezwalania kapłanom, którzy binują lub trynuują, aby mogli przyjąć napój nawet na mniej niż na godzinę czasu przed rozpoczęciem sprawowania Mszy świętej¹⁴.

Zaś około dwa miesiące później, bo 10 stycznia 1964 roku Kongregacja św. Oficjum orzekła, że wcześniej czasokres 1 lub 3 godzin liczono w stosunku do wiernych przed Komunią świętą, zaś w stosunku do kapłanów — przed rozpoczęciem Mszy świętej, ale odtąd godziny postu eucharystycznego należy liczyć do momentu Komunii świętej kapłana sprawującego Mszę świętą i laika przyjmującego Komunię świętą¹⁵.

To usunięcie różnicy między sprawującym Mszę świętą, a przyjmującym Komunię świętą, jeśli chodzi o obowiązujący ich czasokres postu eucharystycznego przyczyniło się do dalszego uproszczenia prawa w tej dziedzinie, co zresztą Kościół miał na uwadze już od Pap. Piusa XII. Zaś na uproszczenie czekało jeszcze to, że po posiłku stałym i napoju alkoholowym post eucharystyczny trwał trzy godziny, natomiast po napoju niealkoholowym — jedną godzinę.

¹³ AAS 49 (1957) 178.

¹⁴ AAS 56 (1964) 6.

¹⁵ AAS 56 (1964) 212.

5. Pawła VI norma ogólna na temat postu eucharystycznego ogłoszona na Soborze Watykańskim II

Dnia 21 listopada 1964 r. w czasie Ogólnej Sesji Soboru Watykańskiego II, której przewodniczył sam Pap. Paweł VI, Generalny Sekretarz Soboru Watykańskiego II Arcybp. Pericles Felici oświadczył wobec Ojców Soborowych i wszystkich zgromadzonych w Bazylice św. Piotra, że Ojciec Święty, mając na uwadze trudności co do zachowania postu eucharystycznego w licznych rejonach świata, uwzględnił prośby biskupów i zgodził się, aby post eucharystyczny co do pokarmów stałych został ograniczony do jednej godziny przed Komunią świętą, tak dla kapłanów jak dla katolików świeckich. Również napój alkoholowy zezwolono używać na godzinę przed Komunią świętą, byle tylko w sposób umiarkowany¹⁶.

W tym oświadczeniu Generalnego Sekretarza Soboru została wyrażona wola Pap. Pawła VI, który stanowił nowe prawo powszechne odnośnie do postu eucharystycznego. Prawo to obejmowało swym zasięgiem wszystkich wiernych, tak kapłanów jak laików, jednak z wyjątkiem tych, którym już Pap. Pius XII w konstytucji *Christus Dominus* z 6 stycznia 1953 r. przyznał specjalne uprawnienia w tej dziedzinie¹⁷. Zobowiązywało do powstrzymania się od spożycia pokarmu stałego i picia napoju alkoholowego na godzinę przed Komunią świętą. Nie wspomniano w tym reskrypcie o piciu napoju niealkoholowego na godzinę przed Komunią świętą, ponieważ na to zezwolił już Pap. Pius XII w motu proprio *Sacram communionem* z 19 marca 1957 r.¹⁸ Jeśli zaś chodzi o picie napoju alkoholowego na godzinę przed Komunią świętą, to wyraźnie zastrzeżono, że należy zachować co do tego umiar.

W motu proprio *De episcoporum muneribus*, IX, 20 z 15 czerwca 1966 r., zachowując w mocy specjalne uprawnienia przyznane Legatom Biskupa Rzymskiego i Ordynariuszom, Pap. Paweł VI wyraźnie zarezerwował sobie udzielenie dyspensy od czasokresu przewidzianego dla postu eucharystycznego¹⁹. Znaczy to, że Papież ten bardzo poważnie traktował dyscyplinę postu eucharystycznego i nie miał zamiaru dokonywania dalszych zmian w prawie ogłoszonym w czasie Soboru Watykańskiego II, czyli dalszego skracania postu obowiązującego wszystkich przed przyjęciem Komunii świętej. Tylko dla niektórych wiernych, żyjących w szczególnych warunkach, czas postu miał być jeszcze skrócony.

¹⁶ Paulus VI, *Rescriptum*; AAS 57 (1965) 186.

¹⁷ *Constitutio Apostolica de disciplina servanda quoad ieiunium eucharisticum*, II: AAS 45 (1953) 22.

¹⁸ AAS 49 (1957) 178.

¹⁹ AAS 49 (1966) 470, 472.

6. Norma dla niektórych grup osób w Instrukcji *Immensae caritatis* z 29 stycznia 1973 r. Kongregacji Sakramentów

Humanizm każe Kościołowi łaskawiej traktować tych wiernych, którzy żyją w trudniejszych okolicznościach. Dla takich Stolica Apostolska stanowi prawo łagodniejsze. Dotyczy to także postu eucharystycznego.

Kongregacja Sakramentów opublikowała 29 stycznia 1973 r. Instrukcję o ułatwieniu komunikowania w niektórych okolicznościach, zaczynającą się od słów *Immensae caritatis*²⁰. Instrukcja ta utrzymuje w mocy normę Pap. Piusa XII z motu proprio *Sacram communionem* 4, z 19 marca 1957 r., na mocy której chorzy, jakkolwiek nie przebywają w łóżku, mogą przyjmować bez ograniczenia czasu przed Mszą świętą lub Komunią świętą, napój niealkoholowy oraz lekarstwa zarówno płynne jak stałe²¹. Jeśli zaś chodzi o pokarmy stałe i napoje alkoholowe, Instrukcja *Immensae caritatis* ogranicza czasokres postu do około 15 minut. Przy czym wymienia tylko następujące kategorie osób, które mogą korzystać z postu około piętnastominutowego:

1. chorzy znajdujący się w szpitalu lub w domu, chociażby nie przebywali w łóżku;
2. wierni w podeszłym wieku, przebywający w domu lub w specjalnym lokalu przeznaczonym dla takich osób;
3. kapłani chorzy, jakkolwiek nie przebywają w łóżku, względnie starsi wiekiem, jeśli mają zamiar sprawować Mszę świętą lub przyjąć Komunię świętą.
4. osoby oddane służbie chorych lub podeszłych wiekiem oraz bliscy chorych i podeszłych wiekiem, ilekroć pragną razem z podopiecznymi przystąpić do Komunii świętej, a nie mogą bez niedogodności zachować jednogodzinne postu²².

Ci wszyscy, ale też tylko ci, na mocy instrukcji *Immensae caritatis* mogli przyjmować pokarm stały lub napój, także alkoholowy, na około piętnaście minut przed przyjęciem Komunii świętej.

Można dyskutować, czy jest racja do rozróżniania w tej Instrukcji chorych przebywających w szpitalu i chorych przebywających w domu, jeśli tak jednym jak drugim zezwala się na Komunię świętą po piętnastominutowym poście. Nadto, rozróżnienie chorych przebywających w szpitalu i przebywających w domu, może stać się przyczyną wątpliwości dotyczących chorych, którzy przebywają w podróży czy w hotelu, ale nie w szpitalu czy domu.

²⁰ *Instructio de Communione Sacramentali quibusdam in adiunctis faciliore reddenda*: AAS 65 (1973) 264—271.

²¹ AAS 49 (1957) 178.

²² *Instructio de Communione Sacramentali quibusdam in adiunctis faciliore reddenda*, 3: AAS 65 (1973) 269.

Podobnie rodzi się pytanie, czy jest podstawa do odróżniania podeszłych wiekiem przebywających w domu od osób starszych przebywających w domach opieki społecznej? Co wobec tego ze starszymi osobami, które są włóczęgami?

Instrukcja *Immensae caritatis* traktuje o kapłanach chorych i nie bierze pod uwagę tego, czy przebywają oni w szpitalu czy też w domu oraz o kapłanach podeszłych wiekiem, jakkolwiek nie interesuje się, czy są oni w domach czy w przytułkach. Węć to sama choroba i podeszły wiek kapłana jest racją skrócenia mu postu eucharystycznego. Można i wypadałoby podobnie traktować podeszłych wiekiem katolików świeckich.

Ale największą trudność w Instrukcji *Immensae caritatis* stanowi skrócenie postu eucharystycznego do około piętnastu minut. To jest przecież tak mało w stosunku do dawnego postu od północy do Mszy świętej czy Komunii świętej, chociażby te były dopiero w południe. Jest to także mało w stosunku do godzinnego postu obowiązującego od czasu Soboru Watykańskiego II. Poza tym, redukowanie czasu postu chorym czy podeszłym wiekiem do około jednej czwartej godzinnego postu obowiązującego w zwyczajnych warunkach, wydawało się mniej słuszne i dlatego, że nowa sytuacja, w jakiej się znalazł chory czy podeszły wiekiem nie zawsze różniła się o trzy czwarte od sytuacji poprzedniej.

Natomiast zupełnie słusznie Kongregacja Sakramentów zezwoliła rodzinie oraz bliskim chorych lub starszych wiekiem, aby mogli ograniczyć post do około piętnastu minut tylko w takim przypadku, gdy trudno im zachować jednogodzinny post. Jest bowiem niezrozumiałe, by zdrowi korzystali bez specjalnej racji z tych samych uprawnień, jakie są przyznawane chorym i starszym.

Wreszcie zauważmy, że Instrukcja *Immensae caritatis*, jeśli chodzi o pokarmy i napoje przyjmowane na sposób posiłku, zaleca zachować tradycję, według której Eucharystię przyjmuje się przed jakimkolwiek pokarmem, aby w ten sposób uznać wzniosłość pokarmu sakramentalnego.

7. Kodeks Prawa Kanonicznego Jana Pawła II

W kodeksie tym jest tylko jeden kanon, kolejny 919, który w trzech paragrafach reguluje dyscyplinę postu eucharystycznego. Poszczególne paragrafy tego kanonu przedstawimy niżej, a potem jeszcze wrócimy do tekstu całego kan. 919.

W § 1 kan. 919, zaraz na jego początku, znajduje się zwrot, który wymaga tu pewnego wyjaśnienia. Chodzi o wyrazy: *Sanctissimam Eucharistiam recepturus*, co można przetłumaczyć słowami: mający zamiar przyjęcia Najświętszej Eucharystii. Otóż w języku polskim mówiąc o przyjmujących Eucharystię czyli Komunię świętą zwykle mamy na uwadze samych wiernych świeckich,

ponieważ kapłani przystępują do Komunii świętej na sposób wiernych świeckich bardzo rzadko. Do niedawna kapłani przystępowali do Komunii świętej w Wielki Czwartek, ale po przywróceniu do życia praktyki koncelebracji Eucharystii, w Wielki Czwartek kapłani przeważnie koncelebrują, a do Komunii świętej wraz z wiernymi świeckimi przystępują zupełnie wyjątkowo. Przecież jednak kapłani sprawując Mszę świętą zawsze spożywają konsekrowane Postacie, czyli przyjmują Komunię świętą tak samo jak wierni świeccy, którzy biorą udział we Mszy świętej, ale nie sprawują Eucharystii. Kiedy więc kan. 919 § 1 mówi o przyjmujących Komunię świętą, z całą pewnością ma na uwadze tak kapłanów spożywających Najświętsze Postacie w czasie sprawowanej przez nich Mszy świętej, jak kapłanów, którzy czasem przystępują do Komunii Świętej na sposób wiernych świeckich, bo z jakiegoś powodu nie celebrują Mszy świętej, jak też wiernych, którzy przyjmują Komunię świętą w czasie Mszy świętej sprawowanej przez kapłana, czy też poza Mszą świętą. W tekście tego artykułu ze względu na potrzebę jasnego wyrażania się zwykle piszemy o kapłanach sprawujących Mszę świętą (domyślnie — i przyjmujących Komunię świętą) oraz o wiernych świeckich, którzy przyjmują Komunię świętą.

§ 1 kan. 919 obejmuje swym zakresem wszystkich kapłanów sprawujących Mszę świętą oraz wszystkich wiernych świeckich przyjmujących Komunię świętą, ale 1) nie — kapłanów binujących lub trynujących, bo o nich mówi § 2 kan. 919, a także 2) nie kapłanów lub wiernych świeckich podeszłych wiekiem; 3) nie — kapłanów lub wiernych świeckich chorych; 4) nie — kapłanów lub wiernych świeckich opiekujących się chorymi lub podeszłymi wiekiem, bo o tych wszystkich (przedstawionych w punktach od 2 do 4) traktuje § 3 kan. 919. Tak więc trzy paragrafy kan. 919 obejmują swym zakresem wszystkich kapłanów sprawujących Mszę świętą, a § 2 i § 3 dotyczą tylko niektórych z objętych § 1 kan. 919, czyli pewną część ze sprawujących Mszę świętą i przyjmujących Komunię świętą.

Kapłani zamierzający sprawować Mszę świętą i wierni świeccy chcący przyjąć Komunię świętą winni powstrzymać się od spożywania jakiegokolwiek pokarmu stałego, chyba że jest to lekarstwo, i od wypicia jakiegokolwiek napoju, chyba że jest to woda lub lekarstwo, a to przez okres przynajmniej jednej godziny licząc czas od posiłku czy napoju do przyjęcia Komunii świętej, a nie do początku obrzędów Mszy świętej. Tak się przedstawia treść kan. 919 § 1. I nie sprawia ona trudności ze zrozumieniem jej poza jednym punktem, który dotyczy czasokresu postu eucharystycznego, czyli owej „przynajmniej godziny”.

Pytamy, czy „przynajmniej godzina” to jest to samo co „godzina”? Jest to pytanie uzasadnione, ponieważ zupełnie nie tak dawno ustalono, że okres postu eucharystycznego ogranicza się do jednej godziny. Pamiętamy, że to dopiero 21 listopada 1964 r. w czasie Soboru Watykańskiego II Pap. Paweł VI oświadczył, że uwzględnia prośby biskupów i postanawia, by post eucharystyczny co do pokarmów stałych oraz napojów alkoholowych został ograniczony do jednej godziny przed Komunią świętą. Ta decyzja Stolicy Apostolskiej została bezwzględnie wprowadzona w życie, bo biskupi sami prosili o takie ograniczenie czasu trwania postu eucharystycznego. Do ogłoszenia nowego kodeksu i wprowadzenia go w życie wszyscy wierni kierowali się prawem o poście eucharystycznym ogłoszonym na Soborze Watykańskim II.

W tych okolicznościach Komisjom pracującym nad redakcją nowego prawa określającego post eucharystyczny najłatwiej było zaproponować takie prawo, które potwierdziło istniejącą praktykę. To nie jest tylko przypuszczenie. W kan. 78 Schematu Prawa o Sakramentach wydanym w 1975 r. znajduje się kanon, który wymaga postu eucharystycznego *per spatium unius horae*. Identyczny zwrot mamy w kan. 871 § 1 Schematu KPK wyd. w 1980 r. Natomiast w kan. 917 § 1 Schematu KPK z 1982 r. znalazło się *per spatium saltem unius horae*. I tak też jest w KPK z 1983, kan. 919 § 1.

Nie ma więc żadnej wątpliwości co do tego, że partykuła „przynajmniej” przed rzeczownikiem „godzina” znalazła się w tym kontekście nie przypadkowo, ale celowo została wprowadzona do ciągle poprawianego tekstu prawa. A jeśli tak jest, to musi ona mieć sens.

Partykuła ta oznacza, iż prawodawca uważa godzinę postu przed przyjęciem Komunii świętej za konieczne minimum. Konsekwentnie „przynajmniej godzina”, to jest „godzina”, ale też jest to minimum postu, jakiego prawo oczekuje od kapłana sprawującego Mszę świętą i wiernego przyjmującego Komunię świętą.

Już jednak minuta ponad 60 minut sprawia, że post trwa dłużej niż godzinę. Przecież jedna minuta nie stanowi tu wiele. Chyba dopiero 10—15 minut ponad godzinę spowoduje, że post eucharystyczny będzie wyraźnie dłuższy niż minimum wskazane w § 1 kan. 919. Jednak to, czy post eucharystyczny kapłana czy laika będzie trwał dłużej niż godzinę, zależy od samego poszczącego, bo prawodawca tego nie wymaga.

Kan. 919 § 2 dotyczy kapłanów, to jest biskupów lub prezbiterów, którzy jednego dnia binują lub trynują sprawowanie Mszy świętej. Jeśli ten warunek się spełnia, to — na mniej niż godzinę przed drugą lub trzecią Mszą świętą — mogą oni napić się

czegoś lub coś spożyć. Paragraf ten jest przeredagowaniem tekstu motu proprio *Pastorale munus*, I, 3, z 30 listopada 1963 r. Pap. Pawła VI, ale z dwoma ważnymi zmianami. Mianowicie motu proprio *Pastorale munus*, I, 3 upoważniało biskupów, by to oni mogli zezwalać swoim kapłanom na zachowanie tylko tak krótkiego postu Eucharystycznego. Tymczasem kan. 919 § 2 zezwala na to samo, ale bezpośrednio kapłanom binującym czy trynującym, którzy nie potrzebują teraz zwracać się w tej sprawie do biskupa diecezjalnego. Takie odnoszenie się do biskupa diecezjalnego zawsze stanowiło trudność (nie mówiąc już o tym, że biskup przecież mógł odmówić prośbie), a gdy kapłan binował nie planowo, ale na skutek naglących okoliczności, mogło to być zupełnie niemożliwe. Dlatego właśnie *Stolica Apostolska* sama zezwoliła binującym i trynującym na to, co dawniej z jej upoważnienia mogli uzyskać od swoich biskupów.

Z uprawnienia przyznanego w § 2 kan. 919 mogą korzystać tylko kapłani binujący lub trynujący celebrowanie Mszy świętej jednego dnia. Tego dnia przed pierwszą Mszą świętą muszą oni zachować post przynajmniej godzinny. Mogą też napić się wody lub przyjąć lekarstwo tak w formie napoju jak w formie stałej. A to wszystko na podstawie kan. 919 § 1, który obejmuje swym zakresem wszystkich wiernych, także kapłanów sprawujących Mszę świętą, ale nie binujących i nie trynujących. Natomiast § 2 kan. 919 nie uprawnia do tego, by biskup lub prezbiter mogli się czegoś napić czy coś spożyć przed pierwszą Mszą świętą. W tym punkcie obecne prawo odchodzi od ustalenia motu proprio *Pastorale munus*, I, 3, gdzie pozwolono coś spożyć czy napić się czegoś także przed pierwszą Mszą świętą²³.

Przed binacyjną lub trynacyjną Mszą świętą kapłan może tak napić się, jak spożyć pokarm stały. Co prawda kan. 919 § 2 wspomina tylko o posiłku stałym, ale przecież napój nie łamie postu eucharystycznego bardziej niż pokarm stały, dlatego należy sądzić, że jeśli prawodawca pozwala spożyć pokarm stały, to zezwala też napić się.

Przed binacją lub trynacją kapłan może napić się lub coś spożyć, jakkolwiek od tego momentu jest mniej niż godzina do momentu Komunii świętej w czasie sprawowanej przez niego Mszy świętej.

Pojęcie „mniej niż godziny” jest nowe i dlatego zapewne dwie będą opinie na temat znaczenia tego pojęcia. Jedni powiedzą, że matematycznie czas mierząc, już jedna minuta odjęta od godziny sprawia, że pozostaje mniej niż godzina. W życiu codziennym po odjęciu od godziny kilku czy kilkunastu minut mówimy jeszcze

²³ Obok wskazanej wyżej, to jest właśnie druga różnica między motu proprio *Pastorale munus*, I, 3, a § 2 kan. 919.

o mniej niż godzinie. Natomiast po odjęciu od jednej godziny 45 minut, pozostaje nie mniej niż godzina, ale 15 minut. Tak więc około 15 minut nie nazywamy mniej niż godziną. A to także dlatego, że na mocy instrukcji *Immensae Caritatis* z 29 stycznia 1973 r. niektóre grupy osób mogły pościć tylko 15 minut. Jeśli w kan. 919 § 2 pominięto określenie czasu użyte we wspomnianej instrukcji, to znaczy, że prawo odchodzi od owych około 15 minut jako wystarczającego postu przed Komunią świętą. Nie godzi się więc i teraz pościć przed Komunią świętą około 15 minut uznając ten okres czasu za mniej niż godzinę. Z podobnych racji nie można uważać za wystarczający postu około półgodzinnego, skoro w takim przypadku post trwałby tylko około pół godziny, a nie mniej niż godzinę.

Jednak inni będą uważać — i słuszniej — że jeżeli prawodawca w § 2 kan. 919 nie dzieli godziny czasu na minuty, to można tego nie czynić²⁴, należy brać „mniej niż godzinę” jako całość. Znaczy to, że kapłan binujący lub trynujący może celebrować Mszę świętą, jakkolwiek między jego posiłkiem czy napojem a Komunią świętą w czasie tej Mszy świętej sprawowanej przez niego, nie będzie jednej godziny, bez wchodzenia w to, ile minut będzie w rzeczywistości brakować do godziny.

Kan. 919 § 3 bierze pod uwagę trzy grupy osób:

1. podeszłych wiekiem,
2. chorych
3. opiekujących się ludźmi starszymi lub chorymi.

Wszyscy, którzy zaliczają się do którejkolwiek z wymienionych grup osób, mogą przystąpić do Komunii świętej, jakkolwiek w ciągu godziny poprzedzającej ich Komunię świętą napili się czegoś lub coś spożyli. (Tę treść kan. 919 § 3 przedstawimy niżej).

Ad 1. Przez podeszłych wiekiem rozumie się tych wiernych — mężczyzn lub kobiety — którzy rozpoczęli sześćdziesiąty rok życia²⁵. Prawo kanoniczne kieruje się przesłankami humanistycznymi i bierze pod uwagę sytuację, w jakiej znajduje się poszczególny człowiek. Dlatego też wiernemu osiągniętemu sześćdziesiąty rok życia przysnaje pewne uprawnienia, bez względu nawet na dobry stan jego zdrowia.

Obecne prawo słusznie nie rozróżnia między podeszłymi wiekiem przebywającymi w domu czy w specjalnym lokalu dla osób starszych, jak czyniła to instrukcja *Immensae caritatis* z 29 stycznia 1973 r.

Ad 2. Kto jest chory, nie ma potrzeby wyjaśniać, bo każdy dobrze wie, gdy braknie mu zdrowia. Podobnie jak podeszły wiek,

²⁴ Zgodnie z regułą prawa *ubi lex non distinguit nec nos distinguere debemus*.

²⁵ Por. kan. 1252.

tak również choroba jest czynnikiem, który wpływa na sytuację wiernego. Prawo kościelne wiąże z tym czynnikiem pewne uprawnienie w materii postu eucharystycznego.

Ad 3. Opieka nad ludźmi starszymi lub chorymi jest wyrazem miłości chrześcijańskiej i zasługuje na specjalne uznanie. Poza tym opiekujący się starszymi lub chorymi, ze względu na ten obowiązek mogą mieć trudność z zachowaniem postu eucharystycznego. Prawodawca chce tej trudności zaradzić. Dlatego opieka nad starszymi i chorymi rodzi skutek prawny w dziedzinie postu eucharystycznego, i to bez względu na to, czy opiekujący się innymi sami są w podeszłym wieku czy nie, sami są chorymi czy nie.

Jednak to sam podeszły wiekiem lub chory, względnie opiekujący się starszym lub chorym człowiekiem — nie zaś członkowie rodziny tych kategorii osób — może korzystać z postu eucharystycznego określonego w kan. 919 § 3. I w tym punkcie prawo odchodzi od ustalenia instrukcji *Immensae caritatis* z 29 stycznia 1973 r., nr 3, 4²⁶.

Wierni w podeszłym wieku oraz chorzy, a także opiekujący się ludźmi starszymi i chorymi, mogą przyjąć Komunię świętą, chociażby coś spożyli czy napili się czegoś w ciągu godziny przed przyjęciem Eucharystii.

Czasokres postu eucharystycznego jest określony w § 3 kan. 919 nieco innymi wyrazami niż w § 2 tego samego kanonu, ale znaczenie tego określenia jest identyczne. Dlatego ci, którzy „mniej niż godzinę” w § 2 kan. 919 koniecznie chcą dzielić na minuty, w § 3 kan. 919 będą czynić to samo i pozwolą odjąć od godziny tylko parę minut, zaś resztę czasu polecą pościć, bo inaczej — powiedzą oni — dla podeszłych wiekiem, chorych i opiekujących się starszymi lub chorymi w praktyce w ogóle postu nie będzie.

Inni — i ci mają więcej racji — będą uważać, że post eucharystyczny winni zachować wierni posiadający pełnię sił i dobre zdrowie, zaś kapłani binujący i trynujący, a także wierni świeccy podeszli wiekiem, chorzy i opiekujący się takimi, mogą pościć jak długo sami chcą, ale kan. 919 § 3 zezwala im na posiłek lub napój nawet w ostatniej godzinie przed Komunią świętą, czyli w takich także okolicznościach, że od posiłku czy napoju do Komunii świętej nie będzie i owych 15 minut, do zachowania postu w ciągu których zobowiązała instrukcja *Immensae caritatis* z 29 stycznia 1973 r. Dlatego zaś jest takie prawo, bo wierni mieli niekiedy trudności z postem przed przyjęciem Komunii świętej, np. w szpitalu, gdzie posiłek nie zawsze jest o tej samej godzinie i

²⁶ AAS 65 (1973) 269. Zob. *Communicationes* 13 (1981) n. 2, s. 416.

minucie. A i do domu kapłan przynosi Komunię świętą nie zawsze w ustalonym wcześniej czasie.

Po przedstawieniu każdego z trzech paragrafów kan. 919 podamy kilka uwag dotyczących treści całego kanonu. A najpierw pytamy, czy obecnie jest jedna norma określająca czas trwania postu eucharystycznego, czy też są dwie, a może trzy takie normy? Przy pierwszym czytaniu kan. 919 wydaje się, że w każdym z jego trzech paragrafów jest inny czasokres postu eucharystycznego, mianowicie w § 1 wymaga się postu trwającego „przynajmniej godzinę” czasu przed Komunią świętą, w § 2 znajdujemy „mniej niż godzinę”, zaś według § 3 można również coś odjąć z godziny poprzedzającej Komunię świętą. Jednak przy bliższym przyjrzeniu się tekstowi kan. 919 dostrzegamy, że w § 2 i § 3 tego kanonu jest właściwie taki sam czasokres postu, mianowicie „mniej niż godzina”. A ta „mniej niż godzina” z § 2 i § 3 jest właściwie niczym innym jak tylko brakiem „przynajmniej godzinny” z § 1 kan. 919. Ostatecznie więc jest tylko jeden czasokres postu, owa „przynajmniej godzina” z § 1 kan. 919, a w § 2 i § 3 prawodawca bierze pod uwagę tę sytuację, kiedy tej godziny nie ma i zezwala mimo to określonym kapłanom i wiernym na przyjęcie Komunii świętej. — Powiedzmy to samo inaczej: kapłani sprawujący Mszę świętą i wierni świeccy przystępujący do Komunii świętej powinni pościć przynajmniej godzinę przed Komunią świętą, jak to stanowi kan. 919 § 1, chyba że binują lub trynują, względnie są w podeszłym wieku albo są chorzy, albo też opiekują się ludźmi w podeszłym wieku lub chorymi, bo w takim przypadku wolno im przyjąć Komunię świętą, jakkolwiek od ich posiłku czy napoju do Komunii świętej nie ma już pełnej godziny, co bierze pod uwagę kan. 919 § 2 i § 3.

Jak pamiętamy, post eucharystyczny trwający godzinę czasu nie jest bynajmniej nowością ustanowioną dopiero w KPK z 1983 r. Takie prawo jest znane i przestrzegane w praktyce przyjmowania Komunii świętej od Soboru Watykańskiego II, a dokładnie od 21 listopada 1964 r. W obecnym Kodeksie dopowiedziano tylko, że ma to być „przynajmniej” godzina.

Wiedząc już, jak długo należy pościć przed Komunią świętą, pytamy, czy jest coś, co nie łamie postu eucharystycznego? Odpowiedź jest krótka, bo tylko woda i lekarstwo za naszych dni nie łamą postu przed przyjęciem Eucharystii. Woda nie musi być teraz naturalna, jak tego wymagano, gdy prawo zezwoliło na picie wody przed przystąpieniem do Stołu Pańskiego i co było obowiązujące do wejścia w życie nowego Kodeksu, to jest do 27 listopada 1983 r. Zaś lekarstwo może być w płynie lub w formie stałej, także sporządzone na alkoholu.

Stolica Apostolska określała, jaki czas musi upłynąć od wypię-

cia alkoholu do przyjęcia Komunii świętej. W aktualnym prawie nie ma na ten temat żadnej wzmianki. Znaczy to, że alkohol w sprawie postu eucharystycznego należy traktować nie inaczej niż inne napoje. Zatem w zwyczajnych warunkach po wypiciu alkoholu, nawet tylko umiarkowanym, nie godzi się przystąpić do Komunii świętej przynajmniej godzinę. Czy przyjmujący Komunię świętą po wypiciu alkoholu nie musi trwać dłużej w stanie postu, to zależy już od niego.

Inaczej niż w KPK z 1917 r., w aktualnie obowiązującym Kodeksie zupełnie słusznie nie ma specjalnego kanonu na temat postu eucharystycznego kapłanów. Mają oni stosować się do jeszcze jednego z trzech paragrafów kan. 919. Poszczą więc przynajmniej godzinę, jeśli przyjmują Komunię świętą lub sprawują tego dnia pierwszą Mszę świętą, nie są w podeszłym wieku i cieszą się dobrym zdrowiem. Jeśli zaś: 1. binują lub trynują, 2. są w podeszłym wieku, 3. chorują lub 4. opiekują się człowiekiem starszym czy chorym, wówczas mogą sprawować Mszę świętą lub przyjąć Komunię świętą, jakkolwiek coś spożyli w ciągu poprzedniej godziny.

Poruszmy jeszcze jedną sprawę, o której kan. 919 nie czyni żadnej wzmianki. Chodzi o to, czy post eucharystyczny przestaje kiedyś obowiązywać? Od dawna przyjmuje się istnienie dwóch przypadków, w których chrześcijanin powinien przyjąć Komunię świętą, jakkolwiek nie zachował on postu eucharystycznego. Pierwszy przypadek, to przyjęcie Wiatyku, a drugi — to spożycie Eucharystii, żeby nie dopuścić do znieważenia Najświętszego Sakramentu. Jest zrozumiałe samo przez się, że post eucharystyczny w takich okolicznościach przestaje obowiązywać²⁸.

Zakończenie

Trudno jest przewidzieć, jaka będzie dalsza ewolucja prawa kanonicznego co do postu eucharystycznego. Jednak chyba można zaryzykować stwierdzenie, że w bliskiej przyszłości mniej się będzie wydawać przepisów na ten temat, niż miało to miejsce w przeszłości. Przemawia za tym kilka racji:

1. Obecny post eucharystyczny ma opdstawę prawną w normie Kodeksu Prawa Kanonicznego, a taka norma nie tak łatwo ulega zmianie, zwłaszcza że w tym przypadku uniknęła ona niedoskonałości, które wytykano poprzednim przepisom.

2. Godzinny post eucharystyczny jest znany i praktykowany już od wielu lat, z czego można wnioskować, że będzie trwał dalej.

3. Normy szczegółowe, ustanowione dla niektórych grup osób

²⁷ Zob. kan. 858, 1 KPK z 1917 r.

są tak przeniknięte duchem humanitarnym, że ani biskupi ani wierni świeccy nie będą postulować ich zmiany.

Dotychczasowe akty prawne w sprawie postu eucharystycznego możemy uznać za ciągłe poszukiwania odpowiedniego tak co do treści, jak i do formy prawa, i takie mamy w kan. 919. Powiedziałbym, że jest to coś w rodzaju złotego środka.

De ieiunio eucharistico

Articulus proemio, septem partibus et conclusione constat.

In proemio auctor thematem de ieiunio eucharistico actualem esse, sublineat.

In corpore articuli sequentia documenta iuridica exponuntur et explicantur:

1. Ius vetus seu a primis Ecclesiae temporibus usque ad initium saeculi XX.
2. Can. 858 § 1 et 2 necnon can. 808 Codicis Iuris Canonici auctoritate Benedicti Papae XV promulgati.
3. Constitutio Apostolica *Christus Dominus* diei 6 ianuarii 1953 anni Pii Pp. XII.
4. Instructio Constitutio Apostolica diei 6 ianuarii 1953 anni S. Congregationis S. Officii.
5. Motu proprio *Pastorale Munus*, I, 3, diei 30 novembris 1963 anni, Papae Pauli VI.
6. Declaratio S. Congregationis S. Officii diei 10 ianuarii 1964 anni.
7. Norma a Papa Paulo VI in Concilio Oecumenico Vaticano II diei 21 novembris 1964 anni promulgata.
8. Instructio de Communionem Sacramentali quibusdam in adiunctis faciliore reddenda, diei 29 ianuarii 1973 anni, a Congregatione de disciplina Sacramentorum edita.
9. Can. 919 § 1 et § 2 Codicis Iuris Canonici auctoritate Joannis Pauli Pap. II promulgati.

Hoc ultimum quod ius novissimum est et nostris diebus obligat omnes recepturos Eucharistiam tam sacerdotes quam laicos, fusius elaboratur, prout decet. Nunc enim sciendum est, quod recepturi Sanctissimam Eucharistiam per spatium saltem unius horae ante Sacram Communionem a quocumque cibo et potu abstinere debent. Sacerdotes autem, qui eadem die bis aut ter Sanctissimam Eucharistiam celebrant necnon aetate proveci, infirmitate quadam laborantes et eorum curae addicti, Sacram Communionem accipere possunt, etiamsi intra horam antecedentem aliquid sumpserint.

In fine articuli opinionem circa futuram evolutionem iuris ieiunium eucharisticum attingentem, si id possibile sit, auctor praebet.